

BOURDON

adresát
neznámý

KRESSMANN TAYLOR

BOURDON

přeložila Dagmar Steinová

adresát neznámý

KRESSMANN TAYLOR

Text © Kressmann Taylor, 1938
Copyright © C. Douglas Taylor, 1966
Předmluva © C. Douglas Taylor, 2017
Translation © Dagmar Steinová, 2003
Doslov překladatelky © Dagmar Steinová, 2003
ISBN 978-80-906728-6-4

Předmluva k českému vydání knihy z roku 2017

Když byl *Adresát neznámý* poprvé vydán ve Spojených státech, v září 1938 v magazínu *STORY*, způsobil okamžitou senzaci. Příběh, napsaný formou řady dopisů mezi americkým Židem žijícím v San Francisku a jeho bývalým obchodním partnerem, který se vrátil do Německa, odhalil americkým čtenářům hned na počátku tvář nacismu.

Celý náklad tohoto čísla magazínu *STORY* byl do deseti dnů od vydání vyprodán a nadšení čtenáři si text kopírovali na cyklostylu a posílali ho svým známým. Komentátor v celostátním rozhlase Walter Winchell ho vřele doporučoval jako „nejlepší dílo měsíce, něco, co byste si neměli nechat ujít“, a magazín *Reader's Digest* porušil své dlouholeté pravidlo neotiskování beletrie a přetiskl tento příběh pro své více než tři milióny čtenářů.

V roce 1939 vydalo nakladatelství Simon & Schuster příběh *Adresát neznámý* jako knihu, již se prodalo padesát tisíc kopií — v těch letech neuvěřitelné množství. V Anglii udělal totéž Hamish Hamilton s britským vydáním a odstartovaly i cizojazyčné překlady. Ale rok 1939

byl také rokem bleskové války, tzv. blitzkriegu. Evropa se během pár měsíců dostala pod nadvládu Adolfa Hitlera, holandský překlad knihy *Adresát neznámý* zmizel a její jediný další evropský výskyt byl uveden na seznamu zakázaných knih sestaveném říšským komisařem. Tento příběh tedy zůstal kontinentální Evropě na dalších šedesát let neznámý, navzdory jeho velkému dopadu a úspěchu ve Spojených státech a Anglii.

Autorka Kathrine Kressmann Taylor, „žena, která otrásla Amerikou“, se narodila jako Kathrine Kressmann roku 1903 v Portlandu v Oregonu. V roce 1924 absolvovala na Oregonské univerzitě a přestěhovala se do San Franciska, kde pracovala jako reklamní textařka a ve volném čase psala pro několik malých literárních novin. V roce 1928 ji redaktori časopisu *San Francisco Review*, který měla zvláště v oblibě, pozvali na večírek, kde se seznámila s Elliottem Taylorem, majitelem vlastní reklamní agentury, a dva týdny nato se vzali. Když velká hospodářská krize položila reklamní průmysl, koupili si malou farmu v jižním Oregonu, kde doslova „žili z půdy“, pěstovali si vlastní potraviny a rýžovali zlato, starali se o své dvě malé děti a v roce 1935 si pořídili třetí.

Roku 1938 se přestěhovali do New Yorku, kde Elliott získal práci jako redaktor a Kathrine dokončovala psaní textu *Adresát neznámý*. Když ho Elliott představil redaktorovi magazínu *STORY*, Whitu Burnettovi, ten se ihned

rozhodl, že příběh otiskne. Spolu s Elliottem usoudili, že příběh je „příliš silný, než aby se mohl objevit pod ženským jménem autorky“, a přidělili Kathrine literární pseudonym „Kressmann Taylor“, profesionální jméno, které přijala a ponechala si jej po zbytek svého života, z velké části i díky úspěchu knihy *Adresát neznámý*. Takto popsala svou původní motivaci k napsání tohoto příběhu:

Krátce před válkou se pár mých srdečných, kulturně a intelektuálně založených německých přátel po nějaké době strávené ve Spojených státech vrátilo do Německa. Velmi rychle se z nich stali zapřisáhlí nacisté. Nechtěli slyšet ani nejmenší kritiku Hitlera. Během krátké návštěvy Kalifornie potkali na ulici jednoho svého starého přítele, který jim byl velmi blízký a který byl Žid. Nepromluvili s ním. On již rozpřáhal ruce k objetí a oni se k němu otočili zády. Jak se něco takového může stát, ptala jsem se sama sebe. Co tak změnilo jejich srdce? Co je mohlo dovést k takové krutosti? Tyto otázky mě velmi pronásledovaly a nemohla jsem je dostat z hlavy. Bylo těžké uvěřit, že tito lidé, které jsem znala a respektovala, se stali obětí nacistické ideologie. Začala jsem se víc zajímat o Hitlera, četla jsem jeho projevy a spisy jeho poradců. To, co jsem se dozvěděla, bylo děsivé. Nejvíce mě znepokojovalo to, že v Americe si nikdo neuvědomoval, co se v Německu děje, a ani to nikoho nezajímalo. V roce

1938 bylo v Americe silné izolacionistické hnutí. Politici prohlašovali, že záležitosti v Evropě se nás netýkají a že Německo je v pořádku. Dokonce i Charles Lindbergh po návratu z Německa tvrdil, jak jsou tam skvělí lidé. Objevilo se však pár studentů, kteří se vrátili ze studií v Německu a kteří říkali pravdu o nacistických zvěrstvech. Když jejich spolužáci dostali nápad, že jim budou posílat dopisy, ve kterých si budou dělat legraci z Hitlera, odepsali jim: „Nechte toho. Jsme v nebezpečí. Ti lidé si s nikým nezahrávají. Kdybyste si s nějakým nacistou dopisovali, mohli byste ho tím zabít.“

Tato událost vyvolala odezvu jen v podobě malého článku v novinách, ale upoutala pozornost Elliotta, který přinesl článek domů Kathrine, a tak se zrodil jejich společný nápad použít dopisy jako zbraň. Ona se toho nápadu chytla a začala pracovat na příběhu, který chtěla napsat.

Chtěla jsem psát o tom, co nacisté dělají, a ukázat americkým čtenářům, co se stane se skutečnými, žijícími lidmi poblázněnými pokřivenou ideologií.

A výsledkem byl velký úspěch: kniha *Adresát neznámý*, o které magazin *The New York Times Book Review* napsal: „Tento moderní příběh je dokonalost sama. Je to to nejúčinnější svědectví o nacismu, jaké se v beletrii objevilo.“

Toto svědectví pak pokračovalo v autorčině další knize, *Until That Day* („Do onoho dne“), vydané v roce 1942. Po válce, kdy se zdálo, že dalšího svědectví nacismu již není třeba, upadl *Adresát neznámý* v zapomnění a jen občas se objevil v nějaké sbírce povídek. Elliott Taylor zemřel v roce 1953. Kathrine žila ještě dalších patnáct let jako vdova a přitom dál psala a vyučovala psaní, žurnalistiku a humanitní vědy na Gettysburg College. V roce 1966 odešla do důchodu a přestěhovala se do italské Florencie, kde v listopadu toho roku zažila velkou záplavu na řece Arno — což ji inspirovalo k napsání její třetí knihy, *Diary of Florence in Flood* („Deník zatopené Florencie“), která jí následující jaro vynesla chválu kritiků v Anglii a Americe.

Cestou do Itálie roku 1966 na italském parníku *Michelangelo* potkala Kathrine amerického sochaře Johna Rooda. Oba okamžitě pocítili vzájemnou přitažlivost, prožili na lodi milostný román a v následujícím roce se vzali v Minneapolisu, kde on žil. Poté žili vždy část roku v Minneapolisu a druhou část ve Val de Pea poblíž Florencie. Po Roodově smrti v roce 1974 si Kathrine ještě téměř dalších dvacet let ponechala oba domy, v nichž střídavě v klidu žila vždy polovinu roku, prostě jako paní Roodová.

V roce 1995, kdy bylo Kathrine 91 let, nakladatelství Story Press vydalo znovu její knihu *Adresát neznámý*, aby

tak oslavilo 50. výročí osvobození koncentračních táborů, a protože, jak napsala redaktorka magazínu *STORY* Lois Rosenthalová, její „významné a nadčasové poselství jí zajistilo trvalé místo na knižních regálech Ameriky“. Kniha byla dobře přijata a Kathrine, která s radostí podepisovala výtisky a poskytovala rozhovory pro tisk i televizi, měla z jejího znovuobjevení velkou radost, zvláště když byla najednou považována za klasiku americké literatury. Kathrine Kressmann Taylor Roodová zemřela v následujícím roce, v červenci 1996 v nedožitých 94 letech, s bystrou, vnímavou myslí a s entusiasmem i na sklonku života. „Umírání,“ řekla v posledních týdnech svého života, „je normální. Je to stejně přirozené jako narození.“ A byla připravená. Žila několik úspěšných životů: jako manželka a matka, jako oblíbená profesorka a jako autorka tří knih a tuctu povídek, přičemž jedna z nich, *Adresát neznámý*, byla ještě za jejího života označena za klasiku.

Krátce po její smrti se dostal jeden výtisk nového vydání z roku 1995 do rukou francouzského vydavatele Henriho Dougiera z pařížského nakladatelství Editions Autremet. Ten si ihned uvědomil význam tohoto textu pro celé evropské společenství, pro ty, kteří žili pod nacistickou nadvládou, i pro ty, kteří by se měli dozvědět, jaké to tehdy bylo. Rozhodl se, že kniha musí být přeložena do francouzštiny a tento překlad pod názvem *Inconnu a cette*

adresse od Michele Levy-Bramové se koncem roku 1999 dostal na seznam francouzských bestsellerů. V prvním roce se prodalo na 50 000 výtisků a od té doby více než 500 000 výtisků — mnohem více než za celou dobu ve Spojených státech. A brzy knihu četli i další Evropané, kteří volali po jejím překladu a vydání ve svých vlastních jazycích: ve španělštině, katalánštině, galicijštině, baskičtině, italštině, hebrejštině, holandštině, němčině, norštině, švédštině, dánštině, portugalštině. Další vydání se brzy rozšířila i do zbytku světa — v polštině, řečtině, turečtině, korejštině, čínštině, japonštině, slovinštině a dalších jazycích (do roku 2017 celkem ve 24 jazycích). Nyní máme to potěšení přivítat do rozrůstající se světové knihovny i toto hezké české vydání.

Velký úspěch povídky *Adresát neznámý* v knižní podobě dále vedl i k dalším úspěchům: objevily se audioknihy v němčině, italštině a francouzštině, rozhlasová vysílání v Anglii, Francii, Izraeli a Chorvatsku, živá divadelní představení ve Francii, Izraeli, Turecku, Itálii, Belgii, Nizozemí, Argentíně a ve Spojených státech a v roce 2013 v londýnském Soho Theatre zároveň v angličtině i francouzštině.

Je vzrušující vidět tuto útlou knihu uznanou jako klasiku a je potěšující, že se Kathrine Kressmann Taylor dožila tohoto jejího uznání v případě vydání v nakladatelství F&W z roku 1995 a v posledním roce svého života

i autorizace prvního z mnoha překladů — do hebrejštiny od známého izraelského učenice a překladatele Ashera Tarmona.

Je těžké si představit, jaké postavení bude mít tento příběh u budoucích generací, ale z dnešního pohledu se zdá, že přežije a bude považován za součást významné literatury 20. století.

— **Charles Douglas Taylor** — syn paní Kressmann Taylor

